

OPPONENSI VÉLEMÉNY
FARKAS ZSÓFIA AGROCENTRUM
című diplomatervéhez

Farkas Zsófia kutatással, oktatással, szaktanácsadással bővített tankertészetének diplomatervével kapcsolatban a következő gondolatokat osztom meg az olvasóval és a hallgatósággal.

A Diplomázó témaválasztásában nem az egyetemi papírbrándokat klónozza, hanem több szempontból is aktuális feladatot tűzött ki maga elé. Valós társadalmi kérdésekkel, megoldásra váró problémákkal és igényekkel foglalkozik, helyszíni pedig katasztrófa sújtotta települést választott. A Földtől elszakadt, jellemzően hátrányos helyzetű embereket, *(nevezhetjük őket nincstelen társadalmi csoportnak is)* vezet vissza a megélhetés alapjaihoz, a megmaradás és a helyben maradás lehetőséget biztosítja számukra, mindezt Devecseren. Oly annyira belénk égett a két és fél évvel ezelőtti tragédia, hogy a település említésekor rögvest a vörös iszap katasztrófára képeit látjuk. Farkas Zsófia oda ment - valós és átvitt értelemben - ahonnan többen *(sokan)* eljöttek, eljőnnének. Bátor!

A személyes tervbemutató során irigyeltem és féltettem, mikor világossá vált, hogy nehéz feladathoz nyúlt. Elképzelései azt tükrözték, hogy végigjárt egy - saját magának kijelölt - utat, a téma nehézségei dacára. A lelkesedése a feladat nagyságában is megmutatkozik, intézményi szinten foglalkozik a tankertészettel, nem egy házzal, hanem házak sorával. Az élményt személyes előadása fokozza, halk szavakkal indokolja logikus lépéseit, finoman érvel a meggyőzés láthatatlan ösvényén.

Az építészeti műszaki leírásában a kutatási anyagának mennyisége és minősége a feltűnő. Különösen sokat foglalkozik a városi szövetrel, Devecser településfejlődésével. Nyilvánvalóan ennek járuléka a telepítés és a kertészet belső világa. A témaválasztás mellett ez egy második határozott pozitívuma a műnek. Belső étellel bíró világot teremt, ugyanakkor kapcsolódik a környezethez, megnyitásai, feltárásai indokoltak. Telepítésével beavatkozik egy városi szövetbe eltávolítva annak elhalt részeit, megőrizz, alkalmazkodik. A telket egészként használja, korlátaiból próbál erényt kovácsolni, ahogy azt például a „lábaspajta” esetén teszi - annak pilléreit megtartva, térelhatároló falait kibontva fedett-nyitott teret alkot. Összekapcsol és elválaszt.

Dicsérendő, hogy az egész felől halad a részek felé. Jól érzékelteti a telek felhasználásának másságát a befelé fordulással, ugyanakkor szomszédságával léptékben marad, saját telkén levő házakból ötletet merít. A terület minden darabját használja, a telepítés tele van átmeneti terekkel, melyek az belső funkcionális struktúrát adják. Igazi Női terv, alkotás - kertek övezik a házakat, szinte befolyznak azokba. Igyekszik a bejáratokat jól pozícionálni, a forgalmast a csendestől elválasztani.

A terület külső kontúrja ugyanakkor merev, több rím is elférne az utcai versszakokban. A Széchenyi utcai komposztáló gazdasági tömegformálása öncélú, helye a telepítésben túlságosan hangsúlyos. A korábbi *(mennyre szép boltozatos)* istállótér kizárólagosan szakkönyvtárrá történő alakítása nagyvonalú, elegáns, de pazarló. A szerző józansága itt kihagyott. A térben egyéb reprezentatív funkció is elférne, még úgy is, hogy a szerző *„...mindenképpen egy légtérnek képelem”* elvét megtartja. Megjegyzem, a tér, a funkció sarkon történő feltárása zavaró térkapcsolatot eredményez e helyen. A Park utcai megnyitás markánsabb tömegformálása meg tudná jeleníteni a tervező kifejezett szándékát, hogy az egy intézményi bejárat.

A tervezői választás következménye az összetett funkciót megjelenítő telep-, és lépényszerű telepítés, bár jól tagolja a területet, mégis a burkolt felületű funkcionális és üzemeltetési kapcsolatok miatt a természetet túlnyomó részt a tetőre kényszeríti, pedig ők itt az egyik főszereplők.

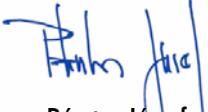
Számomra a legvitathatóbb az anyaghasználat. A mű más elemeiben jelenlévő következetességet itt nem látom.

A Föld szellemisége, szaga, íze szeretete és szerethetősége árad a választott témájából, a tervlapokról, az előadásmódból, egyedül az új házak hangulata lóg ki ebből. A profán világ értékőrzése mellett rideg mind a szerkezeti-, mind a burkolati megoldás. Nemcsak környezetétől, de a teleken belüli meghagyott épületektől is idegenek az új épületek. Nyilvánvalóan ez volt a szerző építészeti szándéka. Én, mint kívülálló, azonban ebben, mint egy, a jelenkori építészeti divatot követő manírt, vagy egy, más „kontextusban” megvalósult épület példáját látom átültetve. Tetőidomszerű kellemes hangsúlyokkal próbál szervülni a meglévő beépítéshez és a környező léptékhez, de anyagválasztásával leválik arról.

Nem beszélve arról, hogy pont a szakképzetlen vagy munkanélküli emberek életvitelszerű megérintése az egyik kiemelt cél, melynél fontos, hogy magukénak érezzék a házat, továbbmegyék, akár még az építésében is segíthessenek. Ezért érezném itt s most a hagyományos építési modort és anyaghasználatot helyénvalóbbnak a Diplomázó által választotthoz képest.

Összességben szépen előadott diplomamunkát láthatunk, ahol egy érzékeny és aktuális téma zenésítődik meg és a hibái mellett is épületegyüttessé szilárdul. A diplomát elfogadásra javaslom.

Budapest, 2013. június

Pásztor József
építész